

استفتائات وقف

از مقام معظم رهبری (ادام الله ظلّه)

استفتاء: یک باب حمام عمومی حدود ۲۳ سال پیش در روستایی بنا گردیده است که زمین آن را عده‌ای از افراد خیر محل اهداء نموده‌اند و دقیقاً مشخص نیست که آیا صیغه وقف جهت این زمین اجرا گردیده یا خیر، به هر صورت این حمام به مدت ۱ سال مورد استفاده قرار گرفته و پس از آن به علت نداشتن مکانی برای فاضلاب تعطیل گردیده است و تقریباً حدود ۲۱ الی ۲۲ سال متروکه مانده و وسایل آن از بین رفته و ساختمان آن نیز فرسوده گردیده است، حدود ۵ سال پیش بعضی از برادران بسیجی و حزب اللهی چون مکانی برای کارهای فرهنگی در روستا نداشته‌اند این محل را با اجازه شورای اسلامی محل تحویل گرفته و کارهای فرهنگی را در آن محل انجام می‌داده‌اند، و فعلاً با تصمیمی که از طرف مجتمع پیشنهاد شده و با موافقت شورای اسلامی و دهداری منطقه روبرو گردیده قرار شد که این مکان به صورت مداوم به مجتمع فرهنگی اختصاص یابد و واگذار به مسوولین مجتمع شود، با توجه به اینکه ممکن است زمین آن وقف باشد لازم است اجازه شرعی آن نیز از حاکم شرع ابلاغ گردد، لطفاً نظر مبارکتان را در مورد این مکان بیان فرمایید و ضمناً در صورتیکه وقف شرعی نباشد، حکم چگونه است؟

بِسْمِ تَعَالَى
اگر شهرت به وقفیت دارد حکم وقف را
دارد که تغییر آن جایز نیست .
۱۵۳۵۰

بسمه تعالی

اگر شهرت به وقفیت دارد، حکم وقف را دارد که تغییر آن جایز نیست.

علی بن الجواد الحسینی الخامنه‌ای

استفتاء: یک باب گرمابه عمومی در سال ۱۳۶۶ از طرف صاحبش وقف و تولیت آن و همچنین درآمد مربوطه به کمیته امداد امام خمینی (رحمت‌الله‌علیه) محول گردیده ولی گرمابه مزبور به علت پوسیده بودن ساختمان و تأسیسات و مخارج بیش از حد پس از سه سال فعالیت، بلااستفاده

مانده به طوری که کسی حاضر نیست به راه اندازی آن اقدام نماید و از نظر اقتصادی نیز مقرون به صرفه نمی باشد و چنانچه بازسازی هم گردد زیاد مورد استفاده نخواهد بود. هم اکنون حمام مزبور به صورت مخروبه و محل فساد و فسق درآمده که همسایگان گرمابه را متأذی کرده به طوری که غالباً زبان به شکایت گشوده اند و از سویی فرد خیری آمادگی خود را اعلام داشته که حمام مزبور را تخریب و ساختمانی مجهز جهت زینبیه در آن محل احداث و تعداد چهار دوش حمام نیز به منظور عمل به وقف در محل تعبیه نماید، لذا از حضرت تعالی استدعا دارد نظر مبارک خود را در این خصوص اعلام فرماید.

اگر قابل استفاده در جهت حمام حتی با تعمیر و ترمیم بنا نباشد، تبدیل
 ساختمان حمام به ساختمانی که قابل تولید درآمد جهت صرفه و جهت
 وقف باشد ولو به اینجه با اجاره دادن قابل استحصال درآمد از آن
 مانع ندارد
 ۱۵۷۷۵

بسمه تعالی

اگر قابل استفاده در جهت حمام حتی با تعمیر و ترمیم بنا نباشد، تبدیل ساختمان حمام به ساختمانی که قابل تولید درآمد جهت صرف در جهت وقف باشد ولو به اینکه با اجاره دادن قابل استحصال درآمد از آن باشد، مانع ندارد.

علی بن الجواد الحسینی الخامنه ای

استفتاء: قبرستانی است جنب جاده اصلی (ورودی شهر) دارای سند رسمی و جزء موقوفات هست و در این وادی مؤمنین دفن شده و بعضی از صلحاء نیز در این قبرستان مدفونند، شهرداری قصد دارد در این مکان برای جلوگیری از تصادفات عدیده، احداث فلکه (میدان) نموده و دکاینی نیز به طور رایگان برای صاحبان دکان های تخریب شده در زمین مذکور بنا نماید و آن ها را اسکان دهد و پیاده کردن این نقشه و طرح مصادف است با محو و نابودی تمام آثار این قبرها و خود قبرستان، آیا این حرکت شهرداری مطابق با شرع مقدس اسلام هست یا خیر؟ مستدعی است نظر مبارک حضرت تعالی را در زیر این ورقه مرقوم فرماید.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
تغییر و تبدیل قبرستانی که وقف برای دفن اموات مسلمین است
جائز نیست
۱۵۹۸۹

بسمه تعالی

تغییر و تبدیل قبرستان که وقف برای دفن اموات مسلمین است، جایز نیست.

علی بن الجواد الحسینی الخامنه‌ای

استفتاء: زمینی در مجاورت روستا می‌باشد که طبق اظهارات بزرگان اهل محل، وقف بر قبرستان بوده است و در مکان یاد شده بیش از پنجاه سال است که جنازه دفن نگردیده است. با عنایت به اینکه مردم روستا نیاز مبرم به حدود صد متر زمین جهت تأسیس مکان مخابرات دارند که از نظر تناسب وضعیت اقتصادی اهالی منحصر به تصرف بخشی از کنار قبرستان یاد شده است، ضمناً مکان یاد شده سال‌هاست که عملاً تبدیل به مکان توقف وسایل نقلیه و یا ریختن بار و ابزار و ادوات شده است. مستدعی است حکم مورد مزبور را بیان فرموده و در صورت مقدور راه حلی برای رفع معضل اهل محل مبذول فرمایید.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
زمین اگر وقف برای دفن اموات مسلمین است
احداث ساختمان مخابرات یا چیز دیگر در آن
جائز نیست
۱۵۳۴۷

بسمه تعالی

زمین اگر وقف برای دفن اموات مسلمین است، احداث ساختمان مخابرات یا

چیزی دیگر در آن جایز نیست.

علی بن الجواد الحسینی الخامنه‌ای

استفتاء: در مجاورت روستا قطعه زمینی است نسبتاً وسیع که قبرستان و به اصطلاح اهل محل، خرمن کاه بوده و رفت و آمدهای مختلف صورت می‌گرفته است، طبق اظهارات بزرگان اهل روستا، حدود سی سال است که بخشی از این زمین یاد شده تبدیل به اماکن مسکونی اعم از شخصی و عمومی از قبیل مدرسه، شرکت تعاونی و در چند سال اخیر نانوائی شده است، به گونه‌ای که قسمت مرکزی قبرستان در وسط مجموعه قرار گرفته است. ضمناً در بخشی از مجموعه یاد شده طبق اظهارات افراد مسن و قدیمی در قرن اخیر حداقل از بیست و پنج سال گذشته، جنازه‌ای دفن نشده است. با عنایت به مسایل یاد شده و ضرورت‌های پیش آمده، استدعا دارد نظر شریف را نسبت به تکلیف مردم در مورد استفاده از نانوائی برای پخت و خرید نان و رفت و آمد به مدرسه و منازل شخصی و شرکت تعاونی و نماز خواندن در هر یک از اماکن با توجه به ناگزیر بودن از تردد از روی قبرستان و قبور مسلمین مشروحاً بیان فرموده تا وظیفه اهل محل اعم از مالکین و شاغلین و سایر افراد روشن گردد.

۱۵

بِسْمِ تَعَالَى

زمین اگر وقف برادر دفن اموات مسلمین یا از مرافق عمومی
روستاجوت استفاده عموم اطلاق باشد، استملاک و تصرف آن
واحدات ساختمان در آن جایز نیست

۱۵۳۴۶

بِسْمِ تَعَالَى

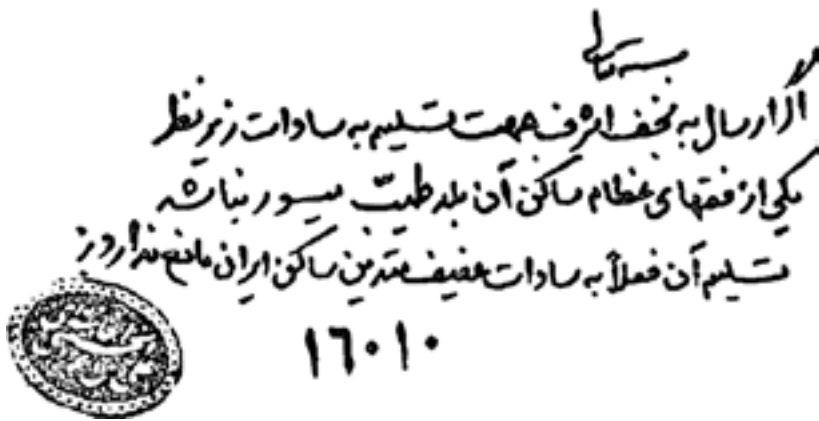
زمین اگر وقف برای دفن اموات مسلمین یا از مرافق عمومی روستا جهت استفاده عمومی اهالی باشد، استملاک و تصرف آن و احداث ساختمان در آن جایز نیست.

علی بن الجواد الحسینی الخامنه‌ای

استفتاء: مرحوم حاج ابوالقاسم کاشانی تعدادی واحد تجاری را وقف کرده و مصرف آن را چنین مقرر داشته:

«منافع و اجاره عایدات را به حضور آیت الله آقای حاج شیخ عبدالکریم یزدی مقیم در قم برسانید که وجه مرقوم را به مصرف آقایان سادات ذوالعز و الاحترام و اهل علم برسانند و بعد از حضرت آیت الله در نجف اشرف به هر یک از آیت الله صاحب رساله و صاحب رأی برسانند که ایضاً وجه مزبور به مصرف آقایان سادات اهل علم برسانند.»

بعد از فوت مرحوم آیت الله العظمی حائری به گواهی سوابق مدتی وجه مذکور توسط آیات عظام آقا سید ابوالحسن اصفهانی، آقا سید عبدالهادی شیرازی و آقا سید محسن حکیم پرداخت می شده، مستدعی است اذن فرمایید با توجه به شرایط موجود کشور عراق عواید موقوفه مذکور به سادات اهل علم در ایران پرداخت شود.

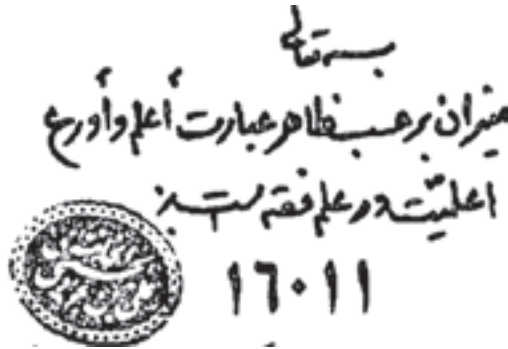
بسمه تعالی

اگر ارسال به نجف اشرف جهت تسلیم به سادات زیر نظر یکی از فقهای عظام ساکن آن بلد طیب میسر نباشد، تسلیم آن فعلاً به سادات عقیف متدین ساکن ایران مانع ندارد.

علی بن الجواد الحسینی الخامنه ای

استفتاء: در وقفنامه مرحوم آقای حاج آقا رضا رقباتی وقف بر تعزیه داری حضرت سید الشهداء علیه السلام گردیده. واقف محترم تولیت بعد از خود را نسل بعد از نسل به اولاد ارشد خود با قید صفات اعلم و اورع ذکر فرموده و در صورت انقراض اولاد به مجتهد اعلم و اورع قصبه واگذار فرموده.

اینک سوال از محضر مبارک این است که با توجه به مراتب فوق آیا اهل علم به معنای مصطلح کلمه (روحانی و معمم بودن) و تحصیلات حوزوی داشتن برای اولاد ارشد متقاضی تولیت شرط است یا خیر؟
مضافاً آیا احراز تقوی و عدالت در مدعی تولیت مذکور لازم است یا خیر؟

بسمه تعالی

میزان بر حسب ظاهر عبارت اعلی و اورع اعلمیت در علم فقه است.

علی بن الجواد الحسینی الخامنه‌ای

استفتاء: کشتارگاه صنعتی در جهت ارایه خدمات بهداشتی و عرضه گوشت به شهروندان محترم فعالیت می نماید و زمین کشتارگاه موقوفه و اعیانی آن مربوط به شهرداری بوده که همه ساله اجاره زمین آن به اداره محترم اوقاف پرداخت می گردد، لذا ضمن عرض توضیحات فوق در خصوص انجام فریضه نماز در این محل که بعضاً مورد سوال قرار می گیرد، نظریه آن دفتر محترم مورد تقاضا و استفتاء است.

بسمه تعالی

با اجاره زمین از متولی شرعی وقف، نماز در آن زمین صحیح است و اشکالی ندارد.

علی بن الجواد الحسینی الخامنه‌ای

استفتاء: سه قطعه زمین موات به عنوان احداث مسجد، حسینیه، کتابخانه و مجتمع فرهنگی زیر نظر مسجد پس از اقدام و پیگیری‌های لازم در سال ۷۳ توسط صاحب اصلی آن بدین منظور وقف گردیده و در پی آن اینجانب به عنوان متولی شرعی موقوفه مذکور معرفی شدم. آیا با تولیت مذکور اختیارات متولی شرعی به عهده حقیر خواهد آمد.

بسمه تعالی
 اگر مالک واقف ملک در ضمن انشاء وقف
 شما را بعنوان متولی موقوفه نصب کرده باشد
 تولیت شرعی موقوفه با شماست
 ۱۶۰۶۴

بسمه تعالی

اگر مالک واقف ملک، در ضمن انشاء وقف، شما را به عنوان متولی موقوفه نصب کرده باشد، تولیت شرعی موقوفه با شما هست.

علی بن الجواد الحسینی الخامنه‌ای